СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
РІК LIV. Ч. 227. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 19-го листопада 1946. No. 227. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, November 19, 1946. VOL. LIV.
ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи" і BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1010 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

УРЯД ВЗИВАЄ МАЙНЕРІВ ОСТАТИСЯ ПРИ ПРАЦІ ПРОТИ ВОЛІ ЛУЇСА

Понад голову предсідника майнерської юнії Джана Л. Луїса секретар внутрішніх відносин Круг видав зазив до майнерів мягкого вугілля, щоб вони осталися дальше при праці у важливій хвилині для краю. Луїс, як звісно, оголосив, що майнери виходять на страйк у середу 20 листопада, подаючи оправдання, що майнери не мають контракту. Круг твердить, що Луїс самовільно зриває контракт, а це не законне. Тому Круг, за згодою президента Трумана приготовляє законні кроки проти Луїса за зломання контракту і за підбурювання майнерів до страйку проти уряду.

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМАН НА ВАКАЦІЯХ.

Президент Труман, відвідавши військову академію в Аннаполис, у стейті Мериленд, поїхав літаком на вакації до Кій Вест на Флориді. Кій Вест це база субмарин. Там остане президент один тиждень.

МИР В МОРЕПЛАВСТВІ НА ЗАХІДНІМ ПОБЕРЕЖЖІ.

Дві морські юнії, приналежні до Конгресу Промислових Організацій, підписали контракт з підприємцями і покінчили 48-годинний страйк. Контракт має піти під загальне голосування членів юній. Після голосування моряки почнуть працю в середу 20 листопада.

Відділ ч. 600 юнії автомобілевих робітників, які працюють в підприємстві Форда в Дітройті, переголосував, щоб приняти умову з підприємством для ведення переговорів в справі поправи гигієнічних відносин і не виходити на страйк, заповіджений на день 29 листопада.

ЕКЗЕКУТИВНА РАДА СІО ПРОТИ КОМУНІСТИЧНОГО НАПРЯМКУ В ЮНІЯХ.

На засіданні Екзекутивної ради Промислових Організацій в Атлантик Сити в неділю 17 листопаду принято резолюцію з заявою, що СІО це американська організація, що вона є лояльною супроти своєї батьківщини і що відкидає політику Комуністичної Партії або інших партій. Резолюція має бути предложена до одобрення на конвенції СІО, яка розпочалася в понеділок 18 листопада. Рада рішила теж створити міліоновий фонд імени Гилмана для поширення ідей небіщина.

КАТОЛИЦЬКА ЄРАРХІЯ ЗА ПЕРШЕНСТВО ПРАВ ЛЮДИНИ.

Католицькі єпископи Злучених Держав покінчили цілотижневі наради у Вашингтоні в суботу 16 листопада і в результаті проголосили план мира. У комунікаті сказано, що при встановлювані мира треба зробити деякі жертви з державності, щоб втримати права людини. Ці права людини, як твердять єпископи, є знехтовані в теперішнім повоєннім часі головно під впливом комуністичної сили. Права людини призабуті серед боротьби Совєтів і Заходу. Це видко наглядно у поведінці супроти воєнних бранців, і зделласованих котрих трактується як невільників. Єпископат домагається наперед наладнання прав людини як людини, а щойно опісля поправлення недостач мирових планів.

АРЕШТОВАНІ ЗА ВБИВСТВО ПРИ ВИБОРАХ.

Нюйорська поліція арештувала Джова Рао і Майка Копалю як підозрілих у вбивстві республиканського дистриктового капітана Джозефа Скоторіджія вчасі виборів, коли то комуністичний прихильник Маркантоніо вийшов конгресменом. Суддя наложив на обох арештованиж по $250,000 запоруки. Прихильники вдови по замордованім Скотоaccess ріджіо почали збірку на фонд виховання дочки небіжчика.

КАМПАНІЯ ЗА РОЗГОЛОС ПРО НЕБЕЗПЕКУ АТОМОВОЇ БОМБИ.

Проф. Алберт Айнштайн з Принстон і д-р Гаролд Юрі з Шікаґа створили комітет для переведення кампанії для розголосу про небезпеку атомової бомби. Вони збирають фонд одного міліона доларів для видавання книжок і виголошування лекцій про цю справу. Оба науковці звертають увагу, що атомова бомба тепер уже дешева і що проти неї нема оборони.

БАЗИ НА ПАСИФІКУ БУДУТЬ ЗРЕДУКОВАНІ.

Команда воєнної флоти оприлюднює, що редукує свої плани в справі розбудови баз на Тихому океані зогляду на великі видатки. В першу чергу будуть занехані плани укріплень на Лейті Самар на Филипинах, на острові Ґвам і в околиці Кваджелей в громаді островів Маршала.

Маніфестація єдности в обороні прав українського народу

В суботу, дня 16-го листопада в просторій залі Купер Юніон в Ню Йорку відбулося Масове Віче в справі положення українського народу. Віче, скликане старанням Українського Конгресового Комітету і Обєднаного Комітету Українських Національних Товариств міста Ню Йорку, зачалося в год. 7:30 ввечері та було імпозантною маніфестацією єдності американських українці в обороні прав їх знедолених братів в Україні та на еміграції в Европі. Віче відкрив голова Обєднаного Комітету Українських Національних Організацій міста Ню Йорку адв. Микола Гаврилко, а ним проводив п. Дмитро Галичин. З промовами виступили голова Українськоог Конгресового Комітету Америки ред. Степан Шумейко, голова Комітету Українців Канади о. д-р Василь Кушнір, п-на Галина Зейкан, та голова Українського Національного Обєднання Канади інж. Володимир Коссар. Адв. М. Гаврилко на англійській мові дав короткий перегляд положення українського народу перед війною, під час війни та сьогодні, стверджуючи, що воно, незважаючи на безмірні жертви українців у боротьбі проти спільного ворога — націзму, в нічому не змінилося, бо вся Україна опинилася сьогодні під терором такого ж другого, червоного тоталітаризму. Ред. С. Шумейко виголосив головну частину своєї промови по англійськи, повідомляючи про свою місію на Мирову Конференцію в Парижі та про свої успіхи в цій місії. Про свої особисті враження з побуту серед української еміграції п. Шумейко говорив по українськи, підкреслюючи насамперед своє одушевлення перебуваючою там українською молоддю та її беззастережним патріотизмом і відданістю українській справі. Довшу промову виголосив о. д-р В. Кушнір з Канади підкреслюючи насамперед фактичну єдність українців цілого північного і південного американського континенту в обороні українського народу, яка почалася насамперед з вибухом другої світової війни та яка продовжується і закріплюється дальше. П-на Г. Зейкан, яка тільки що прибула до Америки, своїм виступом та своїми однаково гарними, як і щирими словами схвилювала усіх до глибин душі. В 1939 році — говорила бесідниця — на полонинах Карпатської України загорілись вогні, вогні єдності в боротьбі цілого українського народу за визволення і ці вогні горять до сьогодні. Хай же такими самими вогнями єдності горять і душі американських та канадських українців в обороні того ж народу, що волить боротись і гинути, чим бути рабом. Кінцевим бесідником був інж. В. Коссар з Канади, що незвичайно живими образками змалював характер українського народу на тлі його сусідів, підкреслив духову одність цего народу зі Заходом, його терпіння під ворожим гнітом та його безперервну боротьбу за ті самі ідеали, що їх визнають та мають на своїх прапорах демократичні західно-европейські та американські народи. Підкреслюючи грізне положення українського народу на батьківщині та на еміграції в Европі, усі бесідники з найбільшим подивом говорили про безупинну боротьбу цего народу за визволення, яку сьогодні веде та символізує героїчна Українська Повстанська Армія. У вислідї ухвалено цілий ряд резолюцій, якими зясовується положення українського народу, підкреслюється солідарність американських українців зі слушними домаганнями і боротьбою їх братів на українській батьківщині та на еміграції на европейському континенті та заповідається їм всесторонню допомогу. Резолюція до Загального Зібрання Організації Обєднаних Держав, яке радить зараз в Ню Йорку, домагається створення окремої комісії О.Д., яка провірила б положення в Уккраїні та щоб О.О.Д. забезпечила Україні права, охоплені Атлянтійським Чартером та за які боровся і дальше бореться український народ. Тільки створення незалежної демократичної Української Держави українського народу і для українського народу може забезпечити тривкий, бо справедливий мир у світі. Резолюції, що їх відчитала секретарка Укр. Конг. Комітету п-на Ева Піддубчишин, прийнято одноголосно. Віче закінчено відспіванням американського і українського гимнів. Приявних на вічу було біля 1,500 осіб. Підчас десятихвилинної перерви переведено збірку на цілі політичної акції Українського Конгресового Комітету; збірка дала у висліді понад 1,400 долярів. Віче своїм характером та приявними на ньому людьми переконує, що де йде про долю цілого українського народу та про оборону його прав, там серед американських українців не має розбіжностей думок, не має партій, а є тільки одна воля: всіляко допомогти цему народові.

Ювілей праці і успіхів Товариства „Дністер"

З нагоди 20-ліття Т-ва „Дністер" в Ню Йорку, від. 361 У. Н. Союзу, відбулося дня 17. листопада у просторій і прегарній залі готелю Риверсайд Плаза велике прийняття-бенкет, в якому взяли участь понад 600 запрошених гостей і членів Т-ва. Між приявними були теж члени Головного Уряду У. Н. Союзу, представники духовенства та українських національних запомогових і політичних організацій. Запрошений на прийняття губернатор стейту Ню Йорк п. Тамес Дюї, не маючи можности прийти на прийняття особисто, прислав привітальну телеграму. За президіяльним столом, крім уряду т-ва „Дністер", представників Головного Уряду УНС та духовенства, був теж представник членів УНС з Канади інж. В. Коссар та відомий приятель України і українознавець, керівник курсів української мітератури на Колумбійському університеті, проф. Менінґ. Тостмастром бут гол. секретар УНС п. Дмитро Галичин. Підчас прийняття виголошено цілий ряд промов і привітів та виконано ряд артистичних вокальних і музичних точок, серед яких на окрему увагу заслуговують виступ октету молоді під дригентурою п. Марусевича та дуету систер Марії і Стефанії Боднар, яким акомпаніювала на фортепіяні Ольга Дмитрів. Свято, що його відкрив голова Ювілейного Комітету п. Яків Воробець, почалося відспіваням американського гимну. З промовами і привітами виступили: голова Т-ва „Дністер" Мартин Малетич, фінансовий секретар Т-ва Петро Кучма, голова УНС Микола Мурашко, секретар УНС Дмитро Галичин, редактор „Свободи" д-р Лука Мишуга, професор Кларенс Менінґ, о. Павло Гевко від греко-кат. парохії Ню Йорку, о. Лев Весоловський від української автокефальної православної церкви в Ню Йорку, голова Українського Конгресового Комітету ред. Степан Шумейко та інші. З огляду на характер свята промови були короткі, але їх зміст був тим глибший. Голова і секретар Т-ва „Дністер", привітавши гостей, дали короткий перегляд праці цего товариства, провідною ідеєю якої були: служити американським українцям та допомаагти українському народові на батьківщині. Признання, яке висловив голова УНС п. М. Мурашко теперішньому і попереднім урядам Т-ва „Дністер" та його членам, було вповні заслужене. Т-во „Дністер" є одним з найбільших відділів УНС і одним з перших в роботі та досягненнях. Д-р Л. Мишуга підкреслив насамперед ту велику піонірську роботу, що її виконав УНС та яка є сьогоні великим надбанням і якою можуть пишатися не тільки американські українці, але й ввесь український народ. Ті самостійницькі ідеї, що їх оформив колись Міхновський, що з української маси створили свідому своїх завдань українську націю, що двигнули народ до історичного зриву в 1918 році, ті самі ідеї, за які протягом цілої своєї історії бореться український народ та які теж сьогодні виписані на прапорах героїчної Української Повстанської Армії, ідеї: „Свобода народам і людині" та „За Самостійну Соборну Українську Державу" підніс Український Народний Союз на своєму першому прапорі 53 років тому, за них він ввесь час боровся, для них він існує та працює сьогодні і в майбутньому. Головним виразником цих ідей УНС є його орган „Свобода". Подібне підкреслювали й інші промовці. Професор Менінґ мав для українців, для українсько-американської приязні, для України, для УНС і самого прийняття тільки одне слово: „вондерфул". До загального успіху прийняття причинився в головній мірі провід товстматсра Д. Галичина. Свято закінчено відспіванням українсько національного гимну, а після офіціяльної частини, як і перед нею приявні забавлялися танцями та розмовами. Провід артистичного ансамблю був в руках Михайла Германа.

ПЕРЕД ВИРІШЕННЯМ СПРАВИ ТРІЄСТУ.

Рада закордонних міністрів Чоторьох Потуг продовжувала свої наради в справі автономної території Трієсту. Прийнявши за базу французьку пропозицію ухвалену Мировою Конференцією в Парижі, наради і розбіжності були насамперед щодо форми управління цеї міжнародної території та повновластей ґубернатора. Вважається, що „Велика Чвірка" перемогла вже „мертву лінію" в цій справі і на засіданні дня 18-го листопада мали бути обговорюванні вже конкретні клявзулі, що будуть додані до мирового договору з Італією.

ВЕЛИКА ПЯТКА ДЕБАТУЄ НАД СПРАВОЮ ВЕТА.

Справа вета пятьох великодержав в О. О. Д. мала бути предметом нарад самих пятьох великодержав на окремому засіданні у Волдорф-Асторія дня 18-го листопада. На порядку нарад були британські пропозиції для „злагіднення" використовування цего права в Раді Безпеки. Головною проблемою є чи здержання від голосовання є рівнозначне з ветом (спротивом), що обстоює Совєтський Союз, домагаючись потверджуючого голосу усіх пятьох великодержав для вирішення поодиноких справ. Британські пропозиції йдуть в тому напрямі, щоби здержання від голосування не означало ще спротиву.

СПІЛЬНИЙ ФРОНТ ПРОТИ РЕЖІМУ ФРАНКА.

Справа режіму ґен. Франка в Еспанії є дальше предметом оживлених дебат у відповідному комітеті Загального Зібрання О. Д. Південно американські країни, за виїмком Аргентини, пробують створити спільний фронт, що домагався б від Загального Зібрання відповідних резолюцій для піддержки еспанського республиканського уряду на еміграції та відповідних заходів, які улекшили б поваленння режіму ген. Франка.

ЗА ПРОДОВЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТИ УНРРА НА 1947 РІК.

Совєтський Союз, Канада і Австралія домагаються в О. Д. продовження допомогової харчової акції УНРРА на 1947 рік та в опозиції до Злучених Держав піддержують пропозиції генерального директора Ля Ґвардії щодо створення 400,000,000 долярів фонду на ту ціль. Злучені Держави домагаються, щоби справу харчевої допомоги поодиноким країнам поставити на „індивідуальній базі", а не давати її в міжнародньому характері, як це робить УНРРА.

ГРІЗНА ЗИМА ДЛЯ НІМЕЧЧИНИ.

В Европі почались вже морози, а з Німеччини повідомляють, що там найблища зима заповідається ще грізніша, ніж минула. Передбачується великі труднощі в прохарчуванні цеї країни та відчувається великі браки навіть найконечніших річей, щоб зберегти населення від голоду і холоду. Важке положення в країні ще погіршить вже і так дуже важке життя перебуваючих там соток тисяч скитальців.

БОЇ В ГРЕЦІЇ.

Не зважаючи на всі заяви уряду та на спроби творити коаліційний уряд, що включив би теж опозицію до володіння країною, в Греції продовжуються комуністичні заворушення, то в останньому часі набрали характеру справжньої громадянської війни в північній частині країни. З Ляріссa повідомляється про запеклі бої між урядовими військами та комуністичними бандами на північ від цеї місцевості, підчас яких комуністи втратили 150 осіб вбитими і 600 полоненими.

ЗЛЕ В КОЛГОСПАХ І В ІНДУСТРІЇ НЕДОБРЕ.

Совєтські повідомлення постійно говорять про недостачі в сільському господарстві, про невиконування селянами урядових наказів, про неточну здачу збіжжя державі та робиться всілякі терористичні заходи, щоб змусити селян до виконування планів, яких виконати не можна з огляду на загальні недостачі та на нереальність самих планів. Виходить, що не краще мається справа теж з виконанням совєтських планів в індустрії. Московські „Ізвєстія" друкують гостру критику на відносини в індустрії, закидаючи їй, що вона не збільшує своєї продукції і тим самим зупиняє теж загальне виконання нової пятирічки. Це відноситься насамперед до індустрії прецизних інструментів. Заповідається нова чистка.

ЛЕЙБУРИСТСЬКА „РЕВОЛЮЦІЯ" ТІЛЬКИ НА СЛОВАХ.

З Лондону повідомляють, що „революція" деяких лейбуристських членів британського парламенту проти закордонної політики міністра Бевина закінчується тільки на словних дебатах. Один з провідників „бунтівників" заявив, що не зважаючи на свої застереження щодо закордонної політики уряду, вони все одно не будуть голосувати проти уряду.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДОПОМАГАЙТЕ! КОЖНІЙ І КОЖНА!

Пригадуємо ще раз: Місяць Листопад був у нас, американських українців, від десятків літ місяцем народніх маніфестацій, концертів і віч і місяцем жертв на гуманітарні й політичні цілі.

Чи може бути інакше у цьогорічнім листопаді?

Віримо, що наші громади вивяжуться і цього року зі своїх листопадових обовязків добре. Віримо, що центральні комітети по місцях враз з місцевими організаціями теж подбають, щоб у кожній громаді було сказане слово в обороні поневоленого українського народу та вислане куди треба. Одначе хочемо при цьому підкреслити, що найкращі заміри центральних комітетів чи організацій не здійсняться, як їх не попре загал. Тому саме відзиваємось до тих поодиноких людей, що творять загал: Чи відчуваєте — кожній і кожна — у своєму серці, що вашим обовязком є бути на тих усіх маніфестаціях, вічах і концертах? Чи знаєте, що жертви треба нам складати усім, кожній і кожному?

Годі звідси когось запевняти, що ми можемо дати величезну поміч нашим рідним в Україні чи на скитальщині. Ми можемо тільки казати, що робимо і будемо робити все, що є в націй спромозі, щоб облекшити їхню гірку долю. Думаємо, що це теж і робиться під проводом двох наших центральних комісій: Українського Конгресового Комітету й Злученого Українського Американського Допомогового Комітету. Робиться з політичного боку, робиться і з гуманітарного. Обидві акції важні й як одну, так і другу треба нам постійно попирати. При цьому треба мати на увазі, що ми ведемо ці акції тепер на більші розміри. Як бачимо, то ми вже зачали висилати — як й інші етнічні групи — наших представників до Европи з різними політичними і гуманітарними порученнями. Ми вже відчуваємо потребу мати і тут, час від часу, окремі делегації для допильнування української справи і допомоги скитальцям в Організації Обєднаних Держав. Така делегація була в Сан Франсиско, подібна акція ведеться тепер у Ню Йорку. Все те нові початки нової широко закроєної праці, що має на меті зорганізування широкого фронту оборони права українського народу на вільне життя. Це акція ратування життя соткам тисяч нещасних українських скитальців в Европі, зокрема намагання дістати їх якнайбільше на вільні землі американської півкулі.

День за днем можна вичитати в нашій пресі заклики слати жертву на допомогу скитальцям. Прохають далі слати їм одіж, ратувати сироти. Треба теж виратувати наших людей науки.

Без фондів тут нічо не вдіємо. Наша гуманітарна і політична акції потребують таких фондів. Тому висновок з цього всього може бути для нас усіх тільки один: Жертвуймо і ще раз жертвуймо, кожна і кожній, і жертвуймо постійно.

СТРАЙКОВІ ПОГРОЗИ

Винахід атомової бомби був загрозою, що потрясла цілим світом. Минув рік, люди освоїлися з існуванням бомби, їх страх якось притупився. Коли б не безупинні провокації советських делегатів на світовій арені, а терор у самих Советах, люди стануть б усюди до праці, щоб привернути нормальні відносини після страшного катаклізму останньої війни. Так було б в першу чергу в Америці, якби не появлялися ще іншого роду загрози — страйкові.

Таку загрозу пригадав минулого тижня Евген Мейер, президент Міжнародного Банку для Реконструкції і Розселення, обговорюючи заповіджений страйк майнерів, що, якщо б він дійсно наступив, то приносив би краєві втрату двох мілонів тон вугілля на топливо кожного дня, що відбилось би на кожному американському промислі. Знову ж застій у нашому промислі став би світовою загрозою, бо позбавив би міліони людей не так життєвих вигод, як простих конечностей, яких їм і так бракує, а які вони надіються дістати з Америки. А людське життя може лише до якоїсь границі обходитися без заспокоєння конечних вимог, а потім воно занепадає, людина нидіє і з такого стану нема для неї виходу.

Тепер звернім увагу на рух у великих людських середовищах, таких як Ню Йорк, а рівночасно й на погрозу Майкела Квіла в Ню Йорку, що він викличе страйк службовців і робітників на міських перевозових засобах, себто підземних і надземних залізницях, трамваях та омнибусах. Коли б цю погрозу виконати, то 10-міліонове населення великої метрополії нагло було б відтяте від праці, від харчів, від театрів, бібліотек, шкіл і всього іншого, з чим кожна людина теперішнього часу тісно звязана. Страйк мав би бути викликаний у цьому випадку не за життєву конечність, але за те, щоб дістати підвишку за працю в минулих трьох місяцях.

Одною з найдальше йдучих загроз є теж загроза поновного страйку морського, цим разом уже по цілому світі.

Усі ці загрози робиться ніби в імені робітників чи там робітничих юній. Чи так дійсно є? Робітник, що довгі літа страждав, працював і тепер добився повних людських прав, хоче бути творцем добробуту, а не загрозою добробуту громади, краю, ба навіть і цілого світу! Це певне. Він добивається далі своїх прав, але не був і не є тою загрозою, про яку тут мова. Загрозою є хто інший. Отже хто він?

Коли б розібрати цю справу з чисто робітничого становища, то безупинні заклики до неоправданого страйку шкодять, в першу чергу робітникові. Безробіття вчасі страйку винищує часто робітника і його родину до такого ступня, що опісля треба літ нормальної праці, щоб він відбив собі втрачене. Зрештою хто в Америці не є робітником? Ось статистика цензусового бюра у Вашингоні, оприлюднена 11-го листопаду, каже, що впродовж місяця жовтня було занятих працею („мали джаби") 57,000,000 осіб, а впродовж літа було при праці 58,100,000 осіб. Коли взяти під увагу, що в Америці є 140,000,000 населення, то виходить, що кожна друга людина спосібна до праці, є занята працею. Коли на одну родину припадає по 4 особи в Америці, то можна приняти, що більше ніж дві особи працює в родинах, де є діти. Значить, що майже кожна американська родина є безпосередно заінтересована чи там загрожена страйком або безробіттям. Безробіття ніколи не причиняється до добробуту. Це праця приносить багатство чи загалом витворює засоби до життя, до вигід, до щастя. Отже не робітник, не робітнича родина, а хтось інший має інтерес у тому, щоб безупинно викликувати страйки і доводити до зубожіння людини, родини, міста, суспільності, країни. Очевидно, не йде тут про страйки, які нераз конечні, а про неоправдані страйки, шкідливі для робітника і суспільства, бо ж ніяка розумна людина не повинна би позбавляти робітника його добре набутого права до страйку, чи до змагання поліпшити свою долю. Йде про те, чи страйк у певному випадку є доцільним, або, теоретично, чи в модерних часах страйк є ще далі добрим засобом у змаганнях робітника поліпшувати своє життя.

Треба ствердити, що саме в теперішньому столітті юнійний рух розрісся до таких розмірів, що він доміную над усіма ділянками національного чи там краєвого життя. Одначе нерідко буває, що юнійний провід не розуміє ще своєї відповідальности, яка спадає на юнії з їхньою силою. Людське життя обіймає нині многі ділянки. Крім економічних потреб є ще потреби духа, культури, цивілізації, науки, знання, і т. п. Це є потреби теж і робітника. Тому юнійні провідники, що їх загально називають „юнійними босами" мусять зрозуміти, що як вони беруться до управильнення економічних відносин своїх членів, то їх праця не сміє обмежуватися до безупинного бунту проти зорганізованого суспільного життя й руху, але має обняти все, чого потребує модерне громадянство і модерна організація громадянства — держава. Безупинні погрози, кидані тепер так часто юнійними провідниками, можуть довести до цього, що прийде бунт проти юній, як проти пережитку в новітнім громадянстві. Цей бунт може згодом вийти з рядів самого робітництва, як йому буде забагато „босівства" юнійних провідників. Та „босівство" це лихо, але робітнича юнія є добро й цього добра треба пильнувати.

Микола Чубатий.

Американські вибори та світова політика

Останні вибори в Америці зачинають новий відтинок американської історії. Вони докінчують 14-літній період правління демократичної адміністрації, репрезентованої такою оригінальною індивідуальністю, як покійний президент Френклин Делано Рузвелт. Останні вибори дня 5. листопада 1946 принесли перемогу республиканам, передаючи в їх руки повну контролю палати репрезентантів та сенату. В одній та другій палаті республикани мають абсолютну більшість послів, зглядно сенаторів, тому вони є в силі переводити не тільки нові закони відносно внутрішньої американської політики, але також через опанування сенату вони мають контролю американської закордонної політики.

До повного опанування державної влади республиканам бракує ще тільки вибрати свого президента, себто начальника виконної влади в державі. Одначе ще й впродовж тих двох років, які залишились до президентських виборів, вони на ділі є панами положення, як брати під увагу величезне значіння конгресу в американській конституції. Нормально в Европі виконна влада автоматично переходить в руки тої партії, що добула більшість в законодатних тілах. Відмінні постанови американської конституції роблять в Америці можливим такий стан, що при контрольованім республиканами конгресі, шеф виконної влади та його кабінет міністрів можуть бути з противної партії. Є це стан доволі непридний, що вже нерідко в американській історії доводив до прикрих конфліктів.

Тим разом, мабуть, тих конфліктів не буде, бо сам президент Труман в богатьох випадках для загального добра ще перед перемогою республиканців втягав їх до державного апарату. Тепер, по виборах, президент таки заявив, що він, як шеф екзекутивної влади, вважає своїм обовязком служити цілій нації, а не тільки партії. Значить, президент свідомий того, що мусить шукати способів мирної співпраці з партією республиканів, йдучи на компроміси з її поглядами на внутрішню та закордонну політику Америки.

До вибуху другої Світової Війни, себто до 1939, заграничну політику республиканів характеризували дві прикмети: ізоляціонізм та протисоветське наставлення. В подібнім положенні, як нині президент Труман, найшовся по Першій Світовій Війні през. Вудров Вилсон. Вобори до конгресу дали перемогу республиканам. Республиканський сенат заявився проти вмішування Америки в европейські справи. Америка відпекалася всесвітніх планів Вудрова Вилсона, не вступила в Лігу Націй, що її духовим творцем був сам американський президент та заключила окремий мир з Німеччиною саме тому, що Версальський Мир містив як інтегральну частину статут Ліги Націй. Ізоляція Америки від світа мала фатальні наслідки для цілого світа та для самої Америки.

Неприсутність Америки в Лізі Націй зробила з того тіла знаряддя політичних інтересів Англії та Франції, ослабила повагу Ліги та вкінці дала змогу Німеччині відродити свою збройну силу та розпочати нову війну, яка знова поширилась і на Америку. Америка трималася політики ізоляції через цілий час влади республиканів аж до року 1932, себто до приходу до влади през. Френклина Д. Рузвелта. Ізоляціонізм був так могутною доктриною в американській політиці, що її не могли відчахнутися навіть демократи до 1939.

Другою характеристичною прикметою політики республиканів в Америці був їх антагонізм до Советів. Диктатуру червоних вважали вони за владу нелегальну та протинародну, захоплену терором, тому республикани не хотіли признати советської влади в Росії через цілий час своєї адміністрації в Америці.

Від останнього року републиканської влади в Америці багато змінилося. Америка знов була приневолена вступити в Другу Світову Війну та виграла її великанськими коштами майна та людей. І це саме навчило республиканів, що давний ізоляціонізм був щкідливий навіть для самої Америки. Нині поміж республиканами ізоляціоністів так як немає. Чинну участь Америки в міжнародній політиці нині піддержують так добре демократи як і республикани.

З поміж республиканів вийшли перші автори проєкту всесвітньої держави, покійний республиканський кандидат на президента Вендел Вилкі, та впливовий республиканин, бувший губернатор Стассен. Проєкт світової держави це діяметрально противна концепція заграничної політики Америки до давнього республиканського ізоляціонізму з часів през. Вилсона. Проект світової держави потягає за собою добровільне зречення частини суверенности кожної держави, отже й наймогутнішої держави світа — Америки.

Відношення республиканів до Советів теж вже не таке непримириме, яким воно було по Першій Світовій Війні. Така зміна є зовсім природна, бо нинішні республикани не тільки дістали в спадщині від демократичного конгресу признання большевицького уряду Росії за легальний уряд, але й як военного союзника Америки. Це саме робить тепер повну негацію Советського уряду вже неможливою. Всеж таки республиканська партія не є наставлена до Советів так прихильно як була донедавна демократична адміністрація.

Прихильність демократичної адміністрації до Советів мала свою моральну піддержку теж у внутрішні політиці демократичної партії. Її нова господарська політика „Ню Діл" для багатьох некритичних американців ставала мало не рідною сестрою комунізму. Ню Діл внутрі Америки готовив симпатії для большевиків поза Америкою.

Не диво, що першим кроком демократичного президента Америки по першім світовій війні, Ф. Д. Рузвелта, було признання влади Советів та навязання з ними дипломатичних взаємин. Цей крок став початком советофільських симпатій в деяких колах американського тромадянства та причиною мягкости демократичної адміністрації Америки супроти большевиків.

Річ природна, що советофільські симпатії в Америці не є монополем демократів. Советофілів зустрічаємо теж серед републиканів. Одначе фактом є, що більшість американських советофілів таки находиться поміж демократами та співпрацюючими з нею [illegible]шими групами. Фактом теж є, що зміна тактики Америки з мягкої політики супроти Советів на тверду, це таки поважна заслута републиканів.

Річ природна, що перемога републиканської партії в наймогутнішій державі світа має теж деяке значіння для справи українського народу в Европі, як для одної із поважних справ міжнародньої політики. Постава наймогутнішої держави на світі супроти української справи може мати поважне значення в її розвязці.

Новий ізоляціонізм Америки був би прямо катастрофальним для справи визволення України, бо тоді одиноким паном Европи стали б большевики. Одначе нині немає небезпеки нового американського ізоляціонізму, тому цею справою можна не займатися. Натомісць першорядне значення має відношення респуб-

---

ВАСИЛЬ ПАЧОВСЬКИЙ

ЗА УКРАЇНУ

(Історична повість, оперта на подіях в Україні в 1664 році).

19)

Червона смерть.

I.

Минув тяжкий день гетьманші в Барі серед жури і смутку. Вечір спав хлопець твердим сном. Вона не могла заснути за важким серцем. Деколи здавалось їй, що хтось плаче в шумі вітру під вікнами...

Звертало на північ. Лямпа перед Пречистою горіла, обдаючи спальню потусклим блеском, тільки Реґіна говорила довго, присипляючи занепокоєне серце Олесі тихими словами. Не слухала їх Олеся за думами своїми — утомлена ними опівночі заснула, як пух той, що на вітрі опаде, аби з першим леготом збудитися...

Через хвилю отямилась Реґіна, що Олеся спить тай перестала говорити, рада, що втихомирила срівожену жінку. Місяць вихилився зза хмар, сипав срібне проміння на заплакане лице сплячої гетьманші. З півночі стало тихо. Всі спали мертвим сном...

По півночі почула служниця в пекарні страшний крик у спальні гетьманші, побудила другу й обі кинулись до спальні. Гетьманша лежала на землі з розпущеним волоссям перевалена грудьми на килим без памяти. Одна служниця кинулась до Реґіни будити, а друга до Олесі, яка лебеділа...

— Він тут був! він був, стояв над моїм ліжком. Я зірвалась до його, а в його кров на грудях, кров, кров! — кричала уриваним криком Олеся, лежучи на килимі біля ліжка...

— Втихомирися, Олесю, Олесю! сядь на ліжко! — уговорювала Реґіна. Підняли її на ліжко й чекали безрадно. Всі стояли тихо — поразив їх блідий вид жінки, що шептала горячкові уривані слова:

— Івась мій! прийшов до мене, бліденький такий, бідний мій, вже нема його на світі, вмер порубаний, постріляний... Хто тебе постріляв, де тебе шукати? Орли очі розклюють, ті чудові очі, соколе мій коханий, голубе мій єдиний!...

Усі мовчали, гей поражені. Місяць світив так ясно. Хора замовкла, задивлена в вікно скляними очима. Стало тихо у спальні. Аж над ранком у вітальні щось ударило по столі, гей мечем ругонуло — і глухий вітер піднявся по покою. Всі з жаху поблідли і подались до гурту біля себе...

— О він! він! — скрикнула гетьманша, блиснувши перловими зубами з ясновидючими очима до місячного світла, піднеслася на поруче ліжка і показувала рукою:

— О йде, йде, чуєте йде — скрипнув дверми на ґанок, іде в сад — чуєте: плаче!?

Усі справді чули усе, як говорила гетьманша: щось чалапало по вітальні, перейшло ґанок, по східцях подалося в сад і довго плакало протяжним довгим зойком. А як запіяв когут, заплакало ревно протяжним голосом і перевіялось вітром і шумом по безлистих деревах саду...

Усі притишкли серед жаху і сиділи мовчки, Олеся упала на подушки і мовчки дивилась ясніючими перед себе на тремтючий промінням місяць, як божевільна...

До світу всі сиділи так і дрожали всі... У ранці облетіла чутка рідню і службу про прияву гетьманші. Вона лежала в ліжку, зелена і бліда, — ніхто не смів приступити до неї. Закликали бабу знахорку — скидала вугілля, примовляла — та Олеса дивились на неї мовчки, байдужа до всього...

Під полудне зірвалась з ліжка, убралась і пішла з Остапком на вал. Перейшла через тайник на стежку, що бігла через долину. Перший день весни аж сияв на просторій долині під Баром, роем струмочків, що журчали зпід декуди ще непоталого снігу і сияла до сонця. Олеся обернула оком довкруги, аж дивиться — віддалік від неї йде Маруся зі служницею, либонь, аби собі якого лиха не заподіяла...

Мов їх не бачила, повернула до київського шляху.

— Мамо, то звідтіля тато приїде? — питав Остапко.

— А цим шляхом, сину!

— А коли приїде, мамо?

— Не знаю, сину, казав, що приїде в три неділі та не приїхав!...

— А чому, мамо?

— А я знаю, чому, синочку мій? — зарюмала Олеся і залилась сльозами.

— Не плач, мамо, не плакай! — став просити синок.

— Як тато не верне, я тебе обороню!...

— Ой, не верне, не верне, не верне! — заплакала Олеся. Аж пригнулась до сина тай обіймила засумовану дитину.

— Казав тато боронити тебе, як Носяц — молив хлопець, а далі сам заплакав, аж мати зaридала і розлилась над своїм сином, як плакуча береза.

— Олесю, — торкнула її Маруся — чи не бачиш, он іде козак, чи не Петро?

Петро був веселий козак-сміхотворець, якого гетьман нераз просив за стіл до себе ради веселости, тому, що дуже любив малий Остап із ним бавитися.

Гетьманша побачила його, так і скрикнула з радости, стала кивати хусткою до його та побігла до його на стрічу. Був це сивий козарлюга, цілий порізаний у боях на лиці, вічно усміхнений та добродушний...

— Від воєводи їдеш, Петре? — спитала гетьманша.

— Ні, від його коня, де велика гамірня — сказав козак сміючись.

— Деж він?

— Кінь, чи воєвода? Кінь у стайні, а воєвода бачиться при обіді, мабуть у полудне.

— Далеко же?

— Човном не дойдеш!

— А в якім місті? живий, не сталось йому нічого?

— В місті при гожій невісті, а був живий, як я їхав — отрутне не дала!

(Дальше буде).

ПОШИРЮЙТЕ „СВОБОДУ".

НА МОВНІ ТЕМИ

Не скиталець і не біженець, а тільки скитальник

Важке політичне положення українського народу зупиняє, або скривлює теж його загальний розвиток, насамперед культурний. В цьому чи не найбільше терпить українська мова, оце слово, що його Шевченко поставив на сторожі „отих малих рабів німих": Мова, це душа народу. Не можна знищити народу, не вбивши його душі, не звищивши його мови. Під цим кутом і йдуть всі злочинні намагання ворогів українського ароду. В Україні, в першому джерелі української мови та промоторі її розвитку, ворог всіляко намагається знищити цю мову. Знаючи з історії, що цеї мови не можна знищити ганебними „указами" з року 1876, отже самою тільки забороною друкувати українське слово, нові царі взялися за нові методи та почали „зближувати" українську мову до „мови великого і братнього російського народу", іншими словами — русифікувати її ступнево. Подібних насильств зазнавала українська мова перед війною теж збоку другого головного окупанта, Польщі. Український народ взагалі, а українські вчені, мовознавці, зокрема мусіли звертати увагу не тільки на дальший розвиток мови, але насамперед на оборону її перед чужим наступом. Наступ на українську мову йшов, як сказано, з двох боків, з російського і польського і в цій боротьбі за українську мову, за її чистоту, часом траплялися такі екстреми, що українці, обороняючись перед наступом одного ворога з чола, залишали відкритими „задні двері" для наступу другого ворога. Українці в Західній Україні, насторожені насамперед проти польських мовних впливів, часом, і не спостерігаючи, принімали живцем російські, або зросійщені слова, щоб тільки заповнити прогалину та не допустити, щоб туди закрався польський, чи подібний до польського вислів, Подібне траплялося в Східній Україні, коли то обороняючись перед російщиною, залишалося більше, або менше відкриті „задні двері" для полонізмів.

Ця боротьба за чистоту української мови зупиняла, але не зупинила її розвитку. Під цим оглядом без сумніву найбільше досягнено в центральній, отже совєтській Україні, хоча й за найтрудніших обставин. Не відставала теж Західна Україна під Польщею, не дармувала теж українська еміграція. За останні два десятки років появилось чимало всесторонніх під цим оглядом наукових праць, виробилось чимало авторітетів і українська мова розвивається і живе, бо живе український народ. Навіть тепер, серед найтрудніших обставин на еміграції в Европі, цеї ділянки не занедбується. Відомий наш мовознавець проф. Огієнко продовжує свою муравлину працю і в останньому часі преса надрукувала вже чимало його цінних матеріялів. В Авгсбурзі цього року видано „Український Правопис", опрацьований Петром Оксаненком при співпраці професорів А. Орла і В. Чапленка та на базі т. зв. академічного правопису з 1929 р., прийнятого теж Науковим Товариством ім. Шевченка у Львові. В передмові П. Оксаненко покликується і на такі відомі джерела, як праці Синявського, Возняка, Голоскевича, Рудницького і Зілинського.

Чи не найскладніше мається справа української літературної мови на американському континенті. На цю тему ми вже нераз забирали слово (напр. „Найбільший скарб народу", Свобода ч. 148) і завжди зачинали насамперед від себе, бо свідомі своїх недостач і трудноців в їх поборюванні. Тому теж ми радо друкуємо і передруковуємо все, що під цим оглядом заслуговує на увагу та уважно прислухуємось до голосів на цю тему. Українські американські газети в своїх намаганнях поставити свою мову на загально прийнятому літературному рівні, зустрічають серіозні труднощі не тільки технічного порядку в самих редакціях (брак відповідних кваліфікованих сил, недостача відповідних підручників і т. п.), але й в читачах, яким в американських обставинах не легко додержувати кроку загальному прогресові української мови. Проте, докладаємо і будемо докладати усіх сил, щоби під цим оглядом і не занадто відставати від загального розвитку і не турбувати читача нагальними змінами. Це вже подиктоване самим призначенням газети. Часто трапляється і таке, що в дописах робиться нам мовні застереження, які респектуємо, хоча й не погоджуємось з ними, бо не маємо претенсій до авторітету в цих справах.

Сказано, ми з великою увагою слідкуємо за голосами на мовні теми, хочби ці голоси відізвались навіть в такій — легко кажучи — цілком невідповідній формі, на яку, дня 29-го жовтня дозволила собі „Америка". В цій газеті надруковано „допис" п. з. „Самі помагаєм москалям обмосковлювати українську мову", під яким ще й формально підписалась редакція, додавши від себе відповідну заввагу. В дописі дослівно сказано: „Дійшов моїх рук одинокий український національний щоденник, що виходить на американськім континенті. З цікавістю, природною в моїм положенню, читаю статтю при питання скитальців. Зразу нас так і зветься „скитальцями", а наraз чомусь-то по московськи: „біженцями". Думаю: промахнулись... Але де далі „скитальці" зникли цілком, а остали „беженци" вже до кінця статті. Коби хоч раз вжито наше старе, просте, суто українське „збіґці". Аґі. — думаю. І чого то я пруся добитись до вільної Америки, коли і там московська лаба засяґла аж в українську редакцію?"...

Це перша і головна частина допису. Закид „московська лаба" — це не жарти і за нього відповідає не тільки підписаний під ним „Скиталець", але й редакція, що таке друкує. Тим більше, що подібні твердження з того самого джерела доходили до нас ще іншою дорогою. Розгляньмо причини цих тверджень по черзі, а тому що їх автор покликується на „старе, просте і суто українське", покличмо і ми на допомогу словар Бориса Грінченка, що його власне за „старе, просте і суто українське" большевики зачислили до націоналістів. Українського слова „скиталець", що повинно бути на стороні 644 (Б. Грінченко: Словар Української Мови, Київ 1909) взагалі нема. Натомість погляньте в російсько - український словар того ж автора (виданий у Львові 1893 р.) і там на стор. 934-ій знайдете „істінно русскоє" слово „скиталець, скиталица", біля якого подається українське значення: заволока, бурлака, бурлачка. Автор допису в „Америці" кидає каменем „московської лаби" в „Свободу" тому, що вона в якомусь там числі і в якійсь там статті, яких він точно не називає, не повторила відповідну кількість разів російського слова „скиталець" і опісля тим самим російським „Скитальцем" сам підписується. На виправдання він міг би сказати, що це слово прийнялося, постійно його повторяється і всі на нього погодилися. Це, сказано, могло б автора виправдувати, але друге діло, якщо він це слово вважає за українське, домагається, щоб ним користуватись та в іншому випадку робить закид „московської лаби".

Ідімо дальше та пошукаймо за московським словом „беженец". Той сам словар на стор. 75-ій відсилає, щоб дивитися за словом „беглец". На стор. 73-ій при цьому слові подається українське значення: утікач, втікач, тікач і — останнє — збіг. Пошукаймо в українському словарі того ж „старого, простого і суто українського" слова збіг і на стор. 659 того ж словара Грінченка найдемо його в подвійному значенні: 1. дезертир і 2. Збіг Богородиці, як назва дня 26-го грудня. Дальше від того самого кореня подається кілька відмін дієслів в найрізноманітнішому значенні, від того, що „збігає молоко", аж до того, що „швець із гори, пес із долини та збіглися до кобили". Виходило б, що й це „старе та суто українське" не є вже таке „просте". Вернімося ще до слова „біженці", яким автор „допису" підтверджує свій закид „московської лаби". Замість шукати за тою „лабою" в редакції Свободи, може б він так оглянувся біля себе. Довго йому не довелося б шукати, навпаки. Для прикладу міг би взяти один з найбільших „скитальчих" тижневиків, „Українське Слово", що виходить в Реґенсбурзі, і там — скажімо —. в числі з датою 15-го жовтня був би побачив на першій сторінці великий заголовок: „Комітет оборони БІЖЕНЦІВ", а в тексті був би теж те саме, і тільки те, слово прочитав ще з десяток разів. Це тільки для прикладу. Реґенсбурґ — один з найбільших центрів української еміграції, чи і там „московська лаба"? „Свобода" не має претенсій до мовного авторітету, але має право називати людей так, як вони самі себе називають. Яким правом і на якій підставі дописувач, що підписався, згідно зі словарем Б. Грінченка, російським словом „Скиталець", кидає в Свободу каменем „російської лаби"? Чи не було б краще подивитись на своє під носом, замість на чуже під лісом і від себе зачати?

Під згаданим дописом підписалася формально теж редакція „Америки", додаючи від себе відповідну заввагу. А чи не краще — замість кидати каменем під ліс в „Свободу" — теж зачати від того, що під носом? Тоді, хочби в тому самому числі „Америки", і на першій сторінці не було б таких русизмів, як „побіда", а тільки українське „перемога", не було б російського „горожанина", а тільки українське „громадянин", не було б „правительства", а тільки „уряд" і т .д. і т. д. А якщоб так на допомогу покликати не тільки словар, але ще й граматику та правопис, тоді ця редакція, яка так щедрою рукою кидає камінням під ліс, побачила б під носом таке, що її ще найменше давало б право забирати голос на мовні теми в такій формі, як вона це зробила.

В дописі заторкнено — в такій же самій примітивній формі — ще другу спарву, іменно визначування дати в минулому формою „з", чи „від". Свобода цеї справи, що її в дописі заторкнено як другорядну, не обстоює; в основному вживає „з" а часом тільки „від" .вже хочби на те, щоб читачі знали, що й таке існує. В свій час до цеї справи повернемо.

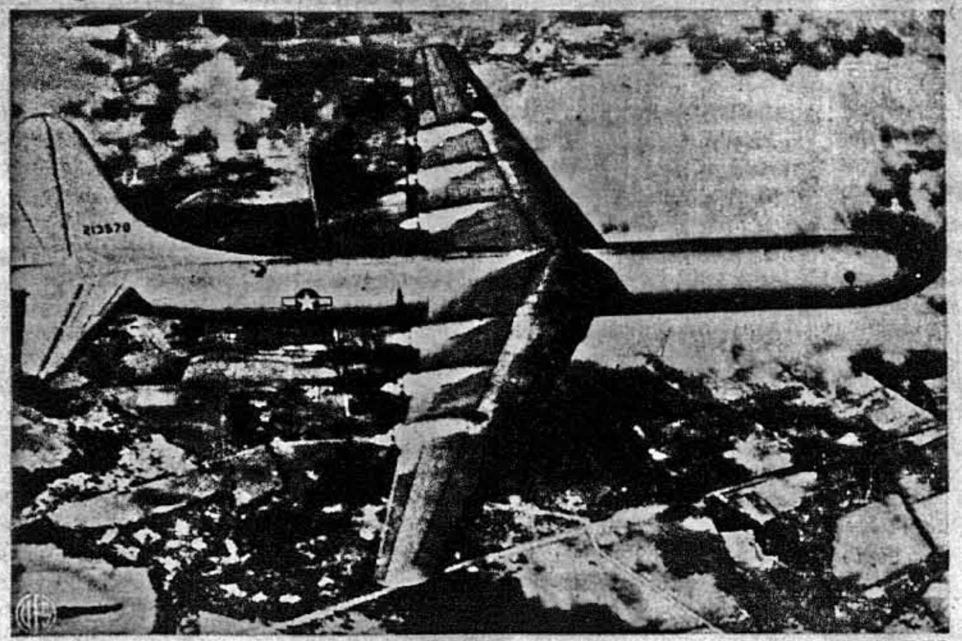
Редакція „Америки" дозволила собі на закид „московської лаби". На того рода закиди і в такій формі, що в культурному світі мають свою окрему і добре відому назву, ми взагалі не відповідали б, як і не відповідаємо на деякі інші. Проте, здаючи собі справу зі загальних мовних недостач в українській пресі на американському континенті, забрали в цій спарві голос і витягаємо теж відповідну науку, щоб закінчити цю плутанину, яка витворилася на означення нової української еміграції в Европі. Тут, по нашому, не відповідає ані слово „скиталець", ані „збіг", ані „біженець". Правильним українським словом, яке в цьому випадку найбільш підходить, буде: СКИТАЛЬНИК, СКИТАЛЬНИЦЯ, СКИТАННЯ, СКИТАТИСЯ. Грінченко до цих слів дає такі ілюстрації з української літератури: „Мій таточку, мій скитальничку! Ви наскитались, ви нагорювались"; „Моя й скитальниця, моя й горювальниця"; „Іване, синочку мій, де ти скитався?"; „Нещасні ж сирітки та підуть скитатись". Англійські слова „рефуджі" і „дісплейсд персон" будуть в українському перекладі: втікач і переміщена особа.

Дожидаємо на цю тему голосу наших мовознавців.

...ликанського сенату до політики Совєтів. Прямим наслідком перебоги републиканців в цім напрямі буде утримання дальше твердої політики Америки супроти Совєтів. Іншими словами, немає надії на зміну закордонної політики Америки щодо Совєтів. Така можливість була б, коли б демократи зберегли були контролю конгресу. Доказом того є деяка хиткість президента Трумана супроти совєтофільських планів Г. Волеса, бувшого секретаря торгівлі, але вона вже майже виключена сьогодні.

Це мабуть розуміють большевики та вже тепер є відомості, про їх готовість до уступок на терені Німеччини. Є поголоски про можливу згоду большевиків на ревізію провізоричної західної межі Польщі в користь Німеччини. Большевики раді б вже тільки сконсолідувати свою владу дома та над своїми сателітами і на якийсь час зрезигнувати з дальшого поширювання своїх впливів.

Натомісць ледви правдоподібне, щоби републиканци хотіли ризикувати конфлікт з большевиками. Таких воєнних людей немає й поміж републиканами. Крім цього ризико конфлікту вимагає повної гармонії влади законодатної та виконної. А це можливе тільки тоді, коли президент та конгрес є тої самої партії. Тому разячої зміни в політиці републиканського сенату супроти большевиків тепер не можна сподіватись.

МОЖЕ ЗАВЕСТИ АТОМОВУ БОМБУ В КОЖНУ ЧАСТИНУ СВІТА І НАЗАД ВЕРНУТИ.—Маємо перед очима найбільший у світі бомбер, B-36, що належить до американських Армейських Повітряних Вил. Знято його вчасі першого його лету над Вашингтоном. Він довгий на 163 стіп. Про нього кажуть, що може відразу набрати стільки ґазоліни, що її стане, щоб завезти атомову бомбу в кожне місце в світі й вернути назад.

ПИТАННЯ Й ВІДПОВІДЬ

Питання: Моя дружина ще не має американського громадянства, але хоче дістати. Оскільки я є американським громадянином, то вона не потребує вибирати перших паперів, але може зразу подавати прохання на другі. Чи це так? Чи не перешкодить їй в тій справі той факт, що вона була розведена з своїм першим чоловіком? Вона чула, що це може пошкодити.

Відповідь: Зогляду на ваше громадянство, ваша дружина може, як ви кажете, клопотатись за другі папери, не вибираючи перших. Але тому, що вона була розведена, її можуть питати на натуралізаційному переслуханні, де і чому вона дістала розвід. Вона мусить доказати, що є вашою законною дружиною і тому має право жадати других паперів, не вибираючи перших. Якщо вона дістала розвід в тім стейті, де стало мешкає, то правдоподібно не буде мати ніяких трудноців з одержанням горожанства. Але наколи вона, чи її попередний чоловік, їздили до Рено, чи в Мексику, чи де інде для того, абив там розвестися, то урядовець, який переводить переслухання, буде домагатися доказів, чи вони жили в Мексико, чи в Рено, чи де інде встановлений законом час до одержання розводу та що розвід є дійсно законним. Так званий мексиканський поштовий розвід, натуралізаційним бюром ніколи не вважається законним. Наколи зрада є причиною розводу, то той, кого визнано винним, може сподіватися, що йому відмовлять американське громадянство в судах в нюйорському стейті та правдоподібно і в інших містах, доки не упливе пять літ з часу видання розводу.

Загальна Рада — ФЛІС.

КАМПАНІЯ

— на —

ПРЕСОВИЙ ФОНД "СВОБОДИ"

Усі датки, надсилані на пресовий фонд „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням у цій рубриці.

Відділ:		Датки:	Відділ:		Датки:
302	John Sherson	$ 5.00	361	В. Хоміцький	5.00
305	Michael Hentosh	3.00	361	Nicholas Rozbitsky	2.00
309	З каси відділу	10.00	361	Мих. Козак	2.00
309	Александер Варян	2.00	361	John Kashinsky	2.00
309	Іван Кінаш	2.00	361	Michael Billy	2.00
309	Адолф Ярема	2.00	363	Марта Луцишин	3.00
315	Осип Білоган	5.00	374	Ілия Чопик	2.00
323	Дмитро Кархут	2.00	333	Ilko Shewchuk	2.00
324	Александер Горохівський	3.00	395	Павло Федорців	2.00
324	Григорій Бучко	3.00	396	Іван Бекінь	2.00
325	John Malko	2.00	396	Michael Diak	2.00
326	Василь Лісний	1.00	397	Олена Штогрин	5.00
331	Andrew Antonijczuk	4.00	404	Николай Добранський	2.00
332	Петро Венгрин	2.00	413	Теодор і Юлія Юревич	5.00
336	Nicholas & Anna Belas	3.00	413	Анна Лущак	2.00
336	Peter Welgan	2.00	421	Йосиф Шеремета	3.00
338	Тимко Кальмук	2.00	427	Гнат Поворозник	10.00
338	Іван Міщишин	2.00	432	W. Hultay	10.00
341	Iwan Gapa	2.00	432	Клим Обертас	2.00
342	Іван Маркович	3.00	432	Василь Марусяк	2.00
342	Михайло Бандас	2.00	432	Теодор Бавуляк	2.00
342	Григорій Гайдук	2.00	451	Михайло Смерек	2.00
345	A. A. Granovsky	5.00	459	Петро Буган	3.00
345	Константин Рихлій	2.00	459	Анастазія Лобур	3.00
350	Михаїл Сливинський	2.00	462	Брати Кухар	5.00
352	Михайло Гавриляк	3.00	462	В. Д. Мостовий	1.00
361	Nicholas Poliszczuk	5.00	476	Лев Годованський	5.00

Адміністрація „Свободи".

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

З допомогової акції.

Збірка на сироти по домах.

Щоби збільшити збірку і приспішити спровадження наших сиріт з Европи в Америку, члени і членкині Українського Допомогового Комітету в Рочестер, Н. Й., на своїх місячних зборах рішили піти поміж наших людей за грошевими жертвами і бодай вчасти улекщити гірку долю цій дрібноті невинним жертвам війни.

До збірок зголосилися слідуючі члениці: Параскевія Росоловська, Кат. Олексин, Ева Ґерула, Михайлина Пічак. — З мужчин: Петро Паснак, Мирон Сокільський, Степан Сверида, Анд. Задорецький, В. Гранковський, В. Колданський, Р. Гладун, предс., К. Шевчук.

Колекторки і колектори завдали собі немало труду, бо наші люди мешкають по різних і далеких секціях міста і їх треба було відшукати. Годиться також згадати, що ґазди, Ст. Сверида і Вас. Гранковський це старші віком люди, але як патріоти і прихильники гуманітарної справи взяли на себе цей нелегкий обовязок і виконали його якнайкраще. Тим самим дали взірцевий приклад молодшим, що до народної праці мусить запрягтися кожда одиниця: „Бо за долю мілонів, мусиш дати ти одвіт", як учить нас І. Франко.

Принагідні збірки ще продовжуємо, а до тепер зложили такі організації і поодинокі жертводавці:

Українсько - Американський Клюб, при Вілсон вулиці для скитальців $100, а в серпні дар на сироти другий раз $100; Михайлина Пічак $60, з того призначила $40 для Конгресового Комітету, а $20 на сироти. Суму $40 вислано до Конг. Комітету у липні.

Зібрано на зборах Українського Клюбу на піврічнім мітінгу $28.50; збірка на пікніку Голи Нейм Сосаеті, зібрав Іван Кloджінський $26.05; по $25: Михайло Костів, Іван Манець, Союз Українок, від. 6 з каси, і Бр. Св. Йосафата, від. 217 з каси; по $20:Роман Гладун, Константин Шевчук; по $15: Василь Гранковський (з того $5 на Конгресовий Комітет, $5 на сироти, $5 на скитальців), Анна Пічак, Волтер Круль; по $10: Марія Пітулей, Т. Якимович, д-р Ст. Сукованченко, Антін Романський, Афтаназій Мендик, Іван Вовкович, Роберт Шерелець, Д. Матковський, М. Матковський, Анна Бояновська; Бр. Св. Николая, від. 12 Провидіння $7; по $5: І. Пастущин, П. Стахів, І. Колодзінський, М. Юрків, П. Дронь, Анна Стадник, Т. Ґерула, П. Гринів, І. Головка, С. Сверида, В. Колданський, родина І. Дашкевичі, П. Петрів, родина К. Сорохтей, родина Н. Гарріс, Г. Федчишин, Ева Стехна, І. Качала, В. Дорофей, Н. Маковський, С. Кушлик, І. Куций, С. Ґереґа, А. Задорецький, С. Паньків, Т. Білоговський, С. Билей, Анна Борощевська, Н. Грицак, Д. Ковбель, М. Воляк, Й. Зарицький, Л. Романів, В. Пригода, І. Сеник, Марія Кузьмик, А. Іванів, В. Билей, І. Флічук, І. Морґан, Т. Чудак, Союз Українок, від. 55 із зах. сторони; по $4: І. Кордунський, Софія Гунька; по $3: Ю. Балацький, Марія Перкулич, родина К. Бабій, П. Лодовський, М. Рудий, О. Чолій, О. Олексин, А. Росоловський, Н. Швець, Анна Рак-Мазурик, П. Гранковський, М. Радак, І. Швець; А. Ланяк $2.50; по $2: М. Мельник, В. Британ, М. Яцула, М. Шеремета, М. Квасниця, К. Квасниця, А. Киценко, Марія Третяк, М. Василишин, І. Гранковський, Евгенія Е. Ковальчук, П. Климко, Н. Головка, Мар. Шалацька, Ф. Онуфрик, Т. Будник, О. Данилів, К. Хомин, Ю. Лилак, В. Пристайко, І. Чайчук, Анна Демеда, С. Новак, К. Гнатів, Т. Кучмій, І. Швець, А. Федик, П. Новак, Кат. Сипян, П. Паснак, М. Сокільський, М. Мазурчак, Марія Плекан, І. Чорнецький, Анна Мацiковська, М. Гик, П. Заяць, М. Онуфрик, І. Грозек, М. Савульський, В. Андріїв, Анна Андріїв, С. Данилишин, Олена Максимців, М. Грицак, Ф. Шурґот, П. Гранковський, І Бардашевський, В. Паньків, Кат. Мелех, Анна Башта, С. Пригода, П. Балван, О. Цицак, М. Лепкий, В. Максимців, Т. Шеремета, М. Петрівський, С. Чубатий, В. Пукіш, Марія Гойсак, С. Дармуць, Юлія Малецька, А. Декар, П. Струтинський, В. Довгун, П. і Катер. Чорнокруль, Дора Мазуркевич, І. Тимків, Роз. Кушлик, К. Лялька, І. Максимців; по $1: М. Демкович, К. Воробець, П. Довгий, Т. Данилів, Г. Кушлик, Роз. Лаврів, О. Корольчук, Ф. Сливінський, Евдокія Худяк, Р. Шевчук, Б. Гарбуз, Катерина Гнатів, І Качмар, М. Сорохтей, І. Чорний, Ф. Зрачин, Марина Шурґот, Роз. Терновська, Варвара Николайко, Анна Косович, І. Когут, М. Павлів, М. Грабовський, В. Біловус, Марія Ходяк, Елбін Морфі, А. Ґандзин, І. Кубарич, О. Гринчук, М. Андрусів, В. Бащук, Мілдред Шарп, П. Гнюк, І. Олещук, В. Федьків, І. Сорохтей, М. Дума, Ф. Шеремета, Г. Булавинець, Т. Пічак, Агафія Плюта, І. Дорофей.

Сестрицтво Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36 У. Н. С. жертвувало $50, які зложили членкині: по $2: А. Яцків, Ева Ґерула, А. Ракович, Т. Петришин; по $1.50: А. Паньків, М. Онуфрик, Софія Гунька, К. Лялька, К. Ковба; по $1: Н. Шеремета, А. Стрілець, М. Дашкевич, К. Олексин, о. В. Турула, А. Грицак, М. Сьома, М. Гойсак, А. Юган, А. Паснак, мол., Марія Попович, Ю. Ромаха, М. Кордунська, М. Ходак, Е. Тимків, А. Шевчук, А. Максимців, Ю. Лиса, А. Мацiковська, С. Войціховська, М. Якимів, М. Качала, М. Крик, К. Шурґот, О. Краєвська, М. Шварц, А. Скробач, О. Добровольська і М. Кузьмик. Дрібними $5.50.

Члениці Союза Українок, від. 55 із зах. сторони: по $1: Розалія Кушлик, Анна Черевата, Марія Онуфрик, Анна Панчишин, Катер. Билей, Марія Місюра, Марія Теркулич, Марія Шварц, Марія Швець, Софія Гунька, Марія Ткачук, Параскевія Балацька.

Збірка на вічу.

Дня 12. вересня загостив до нашої громади на віче голова Українського Американського Допомогового Комітету, д-р Вол. Ґалан. Хоч це був робучий день (четвер), але вічевики заповнили галю, щоб вислухати бесідника, який недавно вернув з Европи. У своїй двогодинній промові бесідник зясував тяжке положення скитальців, їх матеріяльні недостатки, а до цього непевність завтрішного дня і душевні терпіння. Казав:

Людина, може терпіти лише до певної міри, а з часом розпука доводить до розстроєння нервів або й божевілля. Посторонний і вільний чоловік не може спокійно дивитися на ці сумні, горем прибиті обличча і слухати питань повних тревоги. Чи є — питають — яка надія на наш ратунок? Чи вийдемо ми звідсіля живими, та чи поживемо ще кілька літ на волі? Куди нас повезуть тай коли? Ми чули такі і сякі поголоски, чи правда це? Деякі із скитальців уже збайдужніли і не питають розради. Отак поза дротами блукають без путтія і цілі — без надії, немов засуджені на вічну тюрму, голод і холод. Лише розумні очи цих безсильних, замкнених у пастку людей благально просять представника Укр. Ам. Допомогового Комітету: Поможіть, ратуйте, бо ми забуті всіми мученики. Ви на волі, обстаньте за нами. Ви можете, якби ви всі обєдналися і спільними силами потрудилися для нашої справи. Бачучи цей трагічний стан наших братів, сльози очи печуть, серце кровавиться. Це ж діти багатої, української землі, до нині розкішно бенкетує розперезаний з усякої чести і моралі, жорстокий червоний москвин. За чиї гріхи караються там тисячі людей; може за хріхи наших предків, що через міжусобиці й сліпу віру в московську „справедливість" не зуміли вдержати самостійности, не зуміли викинути москвина за межі України. Крім дорослих скитальців є сотки українських сиріт, яких треба повизбирувати і спровадити в Америку. А покищо треба їм дати поживу, одяг, лікарську опіку, щоби не зниділи, як пустоцвіт і не вимерли від недостач і хворіб. Тому наша поміч мусить бути обильна і негайна, як одним так і другим.

Бесідник наводив багато фактів з життя а радше животіння збігців, але задля браку місця не можу їх тут переповісти.

При закінченню переведено збірку на сироти, яка принесла $98.55. — Жертвували: Дмитро Матковський $10; по $5: М. Петровський, Анна Пічак, К. Шевчук, К. Гарасимчук, о. В. Турула, Р. Пристай (на Укр. Кводерлі); по $2: Анна Дорофей, Михайлина Пічак, родина Ткачук, С. Гунька, Петронеля Колоджінська, Г. Драбанюк, І. Гранковський; родина Кубарич $1.25; по $1: С. Сверида, Т. Кучмій, Д. Коритко, І. Пілюк, П. Росоловська, Ета Спаркс, Ю. Лилак, І. Мищук, М. Дмитрів, П. Паснак, В. Гранковський, А. Задорецький, В. Лепкий, К. Крик, М. Климців, Т. Федчишин, Д. Балацький, родина Василишин, Н. Мазурчак, Н. Сверида; по $1: Юлія Попівна, І. Попівний, С. Николайко, М. Юрків, І. Гнатків, С. Крижалка, Т. Росоловський, І. Куций, І. Тинґа, В. Пригода, Т. Кучмій, Ева Ґерула, А. Грищак, М. Дронь, І. Пастущин, М. Василишин, Г. Булавинець, І. Теребушка, Р. Гладун. Дрібними $4.30.

З балю було доходу $102.67; разом доходу було $1,315.72. Розходу було: вислано до Конґресового Комітету $40; вислано до Укр. Амер. Допомогового Комітету в Филаделфії $1,175.00; розхід з віча $25; разом $1,240; остає в касі $75.72. — Дальша збірка продовжається. Колиб когось з жертводавців (які зложили жертви до 6. жовтня) пропущено, просимо зголоситися до урядників місцевого Допомогового Комітету.

Константин Шевчук, предс.;
Текля Януш, касієрка;
Роман Пристай, секретар.

—o—

МАЯМІ, ФЛОРИДА.

Прибувають теж і бизнесмени.

Від років збільшається постійно українська колонія в Маямі, Флорида. Прибувають люди різних фахів. Тут хочемо згадати за гром. Івана Ворону, що тому 15 років прибув був до Провіденц, Р. Ай., а пізніше перебував у Ню Йорку та Ірвінґтоні. Де жив, там брав участь у народньому житті, жертвував на народні цілі, а теж забирав нераз голос у різних справах і на сторінках „Свободи". В Флориді перебуває від 4 років разом з родиною. Є членом 199 відділу У. Н. Союзу і членом Українського Американського Клюбу в Маямі, у якому сповняє уряд секретаря. Тому рік здав один іспит з реальностевого бизнесу, а тепер другий (Ріел Естейт Реджістер Бровкер) і отворив свій офіс: 1795 NORTH MIAMI AVE.

—o—

НОВА УКРАЇНА, Н. ДЖ.

Бджоловодна кооператива.

Дня 10. листопада відбула свої збори в Новій Україні, Н. Джерзі, Перша Американсько-Українська Кооператива Бджоловодів. Вибрано такий уряд: Юстина Гутцал, предсідник; Гриць Тхір, секретар, Степан Дембіцький, заст. голови; Іван Микитка, касієр; Олекса Гутцул, контрольор. Ціль кооперативи: Поширити серед американських українців джоловодство, яке нині дуже поплатне. Бажаючих дістати ближчі інформації проситься писати на таку адресу: Alex Hutzal, Nova Ukrajna, New Market, N. J.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

К. О., Тавнтон, Масс. — Уже раз було проголошене. Тоді не було подано, куди гроші вислано. Звертаємо Вашу увагу, що поміщуємо збірки, висилані до наших центральних Комітетів, а це до Злученого У. А. Комітету в Филаделфії та Українського Конґресового Комітету в Ню Йорку.

—o—

М. С., Ню Йорк. — Всякі спроби висилати „Свободу" до скитальців в Европі не вдаються, поки скиталець не пришле числа почтового бюра армії, що латинськими буквами означується А. Р. О. Коли нема числа і згаданих букв, американська пошта змісця завертає газету і не пускає до Европи.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Збори Бр. св. О. Николая, від. 106, відбудуться в неділю, 24. листопада, в годині 12. вполудне, зараз по Сл. Божій, в галі церковній, Оклей і Райс ул. Просимо всіх членів і членниць конечно прийти на збори, бо є важні справи до рішення. — Й. Коцовський, пр.; М. Попіль, кас.; Г. Дацьків, секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 14. листопада 1946 р. помер у 65. році життя

ЛУКА КОПЧУК,

член Бр. св. Димитрія, від. 288 У. Н. Союзу в Бетлеґем, Па.

Покійний походив з Тернополя в Галичині. Лишив у смутку жену Катерину, сина Володимира і дочку Марію, братів: Івана і Евстаха, та сестру Анну.

Похорон відбувся в церкві св. Йосафата в Бетлеґем, Па. Похований на цвинтарі св. Кирила і Методія. — В. Й. П.!

А. Данилюк.

Дня 19. жовтня 1946 р. померла

КАТЕРИНА ДАНЕЛЮК,

члениця Тов. ім. М. Шашкевича, від. 94 У. Н. Союзу в Гемтремк, Міш.

Покійна полишила в смутку сина та дві дочки.

Похорон відбувся 23. жовтня на цвинтар Евер Ґрін. — В. Й. П.!

В. Крушельницький, секр.

ДО ЧИТАЧІВ СВОБОДИ

Коли зміняєте свою адресу, а Ви є ЧЛЕНОМ У. Н. Союзу, то подайте число відділу. А коли Ви є передплатником, то це при зміні адреси зазначіть.

Подані нам так інформації прискорять зміну адреси без проволоки.

Адм. Свободи.

ПОШУКУЮТЬ

АННА СТАРОВЕЦЬКА-ЛИСАК
із села Сухрова, повіт Бібрка, пошта Ходорів, шукає односельчанина
д-ра МИХАЙЛА ХРУЩА,
брата ВАСИЛЯ ЛИСАК,
або сестри ЕВА КАТАЛА
Вони самі, або хто про них знає, хай пишуть на таку адресу: 224-
ANNA STAROVETSKY
107 E. Hancock St., St. Claire, Pa.

СТЕФАН КРУЛЕВИЧ, що живе у Ню Йорку, хай зголоситься в дуже важній справі на мою адресу:
W. BATIUK,
312 East 9 St., New York 3, N. Y.

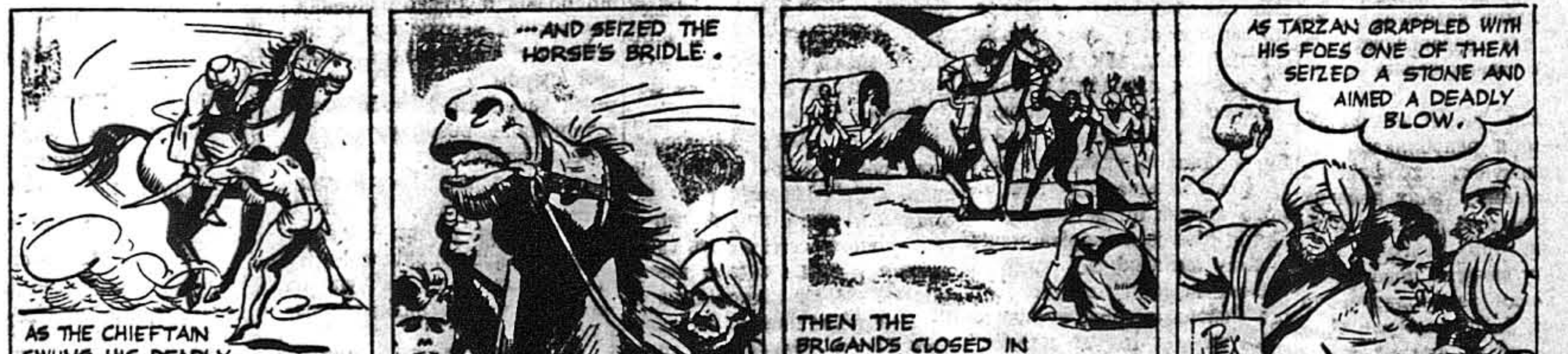
ПЕТРО БІНАС, із села Стільсько, почта Николаїв над Дністром, повіт Жидачів, з воєвудства Станиславів, хай зголоситься на адресу:
WASYL DEMBICKI
G. P. O. Box 260/135,
London E. C. 1, England.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Зорганізований Український Комітет повідомляє усіх, хто задумує виїжджати на вакації до MIAMI, FLORIDA, щоби в ціли одержання відповідного помешкання, зголошувались до: 227-9

UKRAINIAN COMMITTEE
75 N. E. 44th STREET
MIAMI, FLORIDA.

ТАРЗАН, ч. 1485. Підступний удар.

Коли ватажок розмахнувся смертельним ножем, малпочоловік ухилився...

...і вхопив за поводи коня.

Тоді бандит кинувся на Тарзана ззаду.

Коли Тарзан боровся із своїми ворогами, один з них вхопив за камінь і хотів завдати йому смертельний удар.